

СТАНОВИЩЕ

на **проф. д-р Надка Николова**,
професор от Шуменския университет „Еп. Константин Преславски”,
член на научно жури по процедура за заемане на академичната длъжност доцент
в област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. Филология (Български език – История на българския
книжовен език и езикова култура)
във Факултета по славянски филологии на Софийския университет
„Св. Климент Охридски”

Настоящият конкурс е заявен от Катедрата по български език на Софийския университет и е обявен в ДВ, бр. 21 от 18.03.2016 г. При обявяването на конкурса и по хода на процедурата досега са спазени всички нормативни изисквания. Единствен **кандидат по тази процедура** е *г.ас. д-р Владислав Огнянов Миланов*. Кандидатът е преподавател в СУ от 2004 г. Има завършено висше образование по специалностите *Българска филология* (1999) и *Право* (2016). Образователната и научна степен „доктор по филология” е придобил през 2010 г.

Владислав Миланов е участвал в 7 научни проекта. Член е на редакционни колегии на специализирани академични издания; съставител е на няколко колективни монографии. Съосновател е на Центъра за анализ на политическата и журналистическата реч. Д-р Вл. Миланов се включва като организатор и участник в разнообразни научни форуми, демонстрира ползотворна работа със студенти бакалаври и магистри.

От общо 50 собствени и 9 съавторски научни разработки в различни направления на лингвистиката кандидатът е представил за участие в конкурса **2 монографии**, едната от които в съавторство, **1 учебно помагало** и **12 статии**, публикувани след 2001 г. Двете представени монографии и учебното помагало имат ISBN номер. Всички предоставени материали с в направлението на обявения конкурс. За материалите от по-кратките жанрове се установява, че 9 от тях са публикувани в сборници, а 3 – в българска и чуждестранна научна периодика. Една от статиите е още под печат, две са представени в ръкопис. Четири от статиите са в съавторство, като частта, изготвена от кандидата, превишава половината от текста.

Научните приноси на кандидата са в областите на научните му интереси – история на новобългарския книжовен език, езикът на политическата реч и публичната комуникация, езиковата култура. Научните му разработки са интересни с проблематиката си, с прилаганите из-

следователски подходи, осъществяват се с подходяща за изследователските цели методика. Приносите имат голям практико-приложен характер.

Сред актуалните научни достижения на Вл. Миланов се открояват тези върху проблемите на *историята на новобългарския книжовен език*, в чиято предметна сфера той намира продуктивна ниша. Основен труд върху въпросите от посочения тематичен кръг е монографията „Филологически идеи за езика, отразени в личната кореспонденция на българските възрожденци” (2016). По подразбиране се приема, че това е изискваният монографичен труд за участие в процедурата. Поставен на фона на научните изследвания в тази област през последните години, трудът отговаря на един назрял във времето въпрос за ролята и мястото на епистоларната литература в книжовноезиковите процеси през Възраждането. Темата е актуална, нова за българската стандартология и приносна като изпълнение. За разработването ѝ кандидатът е избрал добре премислена структура, в която ясно се открояват както основните проблеми на проучването и интерпретацията на личната кореспонденция на българските възрожденци откъм лингвистичен ракурс, така и конкретната задача да представи богатия емпиричен материал. Авторът излиза от тесните рамки на научната област на историята на новобългарския книжовен език, за да разшири търсенето си в широкия контекст на общофилологическата проблематика, намерила изражението си във възрожденските епистоларни текстове. В този смисъл Вл. Миланов представя едно комплексно изследване.

Трудът съдържа класическата за такъв тип изследване композиция от увод, три глави и заключение. Обект на работата са изказаните мисли, гравитиращи около въпросите на формирането на българския книжовен език и неговите функции през Възраждането. Предмет на проучване са писма на 8 български книжовници: А. Кипиловски, В. Априлов, С. Филаретов, Г. С. Раковски, Д. и К. Миладинови, Г. Кръстевич, К. Шапкарев. В приложението към монографията са представени 17 писма на посочените възрожденци, както и няколко писма на П. Славейков, М. Дринов и Н. Попов, останали без коментар и извън поставените задачи. Според мен трудът би спечелил повече, ако авторът бе обосновал по-убедително избора точно на тези автори, тъй като е останала встрани кореспонденцията на твърде значими за коректността на обобщенията книжовници от възрожденския период (като Неофит Рилски, И. Богоров, Н. Геров, В. Друмев, И. Момчилов и мнозина още, към които съм проявявала личен интерес).

Интерпретацията на писмата в контекста на изграждане на новобългарския книжовен език, която е несъмнен център на монографичния труд, е добре подкрепена с аргументативен материал. Убедително е защитена тезата, че личната кореспонденция през Възраждането има сериозна мисия и подпомага филологическото общение на българските творци на съвременния книжовен език. Вл. Миланов подлага на анализ обмяната на идеи, изказани понякога в

единомислие, понякога контраверсно, които водят до кристализирането и унифицирането на оригинален за възрожденската действителност подход при оценката на езиковата реалност, на литературната дейност и образованието на българите.

Следва специално да се отбележи, че Владислав Миланов е много добре запознат със съществуващата научна литература, свързана с темата на монографията, със съвременните теории и хипотези, зародили се в българската стандартология. Впечатление прави, че чрез академични рефлексии изразява мнение по актуални за съвремието ни правописни и лексикографски теми; с полемичен тон споделя възгледи относно маркерите на разговорност, народностното съзнание на македонските българи и др. проблеми, макар и да излиза от рамките на поставените си конкретни задачи (напр. на с. 79–80, 88, 96–98, 100, 114 и др.). Така той рачупва академичния маниер, с който се създават подобни текстове, като трудът му придобива по-комуникативен характер. Разбира се, към текста може да се формулират и някои бележки – някои не само технически, които обаче не понижават достойнствата му.

Приятно е да заключа, че обобщението, онасловено „Изводи” (с. 152–156), изпълнява очакванията за разработка от този тип: стегнато са представени 10 извода, които – и това е похвално – не преповтарят (с изкл. на т. 7) представени при коментара на отделните епистолярни текстове обобщения. От тях се вижда, че поставените задачи и цели в труда са постигнати, повечето от поставените въпроси са намерили отговорите си. Особено ценно е приложението, което дава възможност от текста на писмата да се ползват всички заинтересовани специалисти.

Към тази тематична група може да се отнесат 5 от по-кратките разработки на кандидата (една от които в съавторство), намерили жанрово изражение в статии в периода 2001 – 2009 г.: 4 в различни тематични сборници и 1 в научно списание. В тях предмет на научния му интерес са някои синтактични проблеми на възрожденския език, както и филологическият принос на В. Априлов и правописните речници до 1945 г. Темите на статиите му не дублират темата на монографичния труд.

Следваща тематична група в разработките на Вл. Миланов е *политическата и журналистическата реч*. На тази предметна област е посветена втората част на мащабно съвместно проучване на политическия дискурс от последните 20-ина години – монографията „Езикови портрети на български политици и журналисти. Част втора” (2014), написана в съавторство с д-р Н. Сталянова. Изследването е резултат от работата на екипа в Центъра за анализ на политическата и журналистическата реч. Дълго време се чувстваше липсата на обобщено проучване, в което да се проследи речта на българските политици и журналисти – развитието ѝ, взаимодействието между двата типа дискурс, влиянието на разговорната реч и на различни

периферни спрямо книжовния език формации, както и влиянието на политическото говорене върху публичната реч като цяло. На тази липса отговори излязлата през 2012 г. първа част, както и цитираната по-горе монография, която е и предмет на оценка в подадените материали за участие в процедурата.

Следва да изтъкна на първо място актуалността на разработката. Тя е извършена комплексно: предмет на проучване е политическото говорене с оглед на не/умението за превключване на езиковия код, на не/съобразяването с комуникативната ситуация и адекватните ѝ езикови средства, на манипулативното езиково клише. Друго достойнство на работата е, че в нея се интерпретира динамиката на нормата и тенденциите на отделни отклонения от нея в речта на публични личности. Смесен и водещ подход в разработване на темата е лингвистичният поглед върху езиковото поведение на българските политици и българските медии. Релефно са очертани езиковите портрети на редица съвременни политици, илюстрирани със снимков материал. За изграждане на езиковите портрети е избрана еднотипна постройка, която позволява съпоставка между тях: отчетливо са отделени различни езикови маркери, диалектните и жаргонните единици, отклоненията от нормата, от една страна, и начинът на изразяване и публичното поведение, характеристиката на лексиката и фразеологията им, от друга. Оценката на авторите на монографията е гарнирана с интервюта на изявени български политици, които са в постоянно съприкосновение с политиците. Публицистичният характер на монографията се постига и с поместените интервюта на авторите на книгата за речта на българските политици, както и с избраните от авторите отзиви за първата част на „Езикови портрети на българските политици” (2012).

На същата тема са подчинени четири статии – една от тях все още е под печат, а останалите са излезли в периода 2010 – 2014 г. Посветени са на новата политическа реч, на лингвистични аспекти на политическия дискурс и публичното говорене. Две от тях са в съавторство.

Трета тематична група в публикационната дейност на Вл. Миланов е с акцент върху *езиковата култура и речевия етикет*, проблемите на *превода*. Този е предметът, застъпен в три статии в периода 2001 – 2013 г., излезли в научен сборник и лингвистични списания (едното от които чуждестранно). Те са посветени на актуални въпроси, свързани с написването на училищните учебници по български език; на преводите на напреднали чуждестранни студенти българисти, както и на наблюдения върху езиковата култура при работа със студенти.

Научните трудове на кандидата са познати на колегията. От приложените в документите справки правя заключение, че са забелязани 74 негови цитирания. Най-често цитирани са публикациите му, посветени на езиковите портрети на българските политици.

Учебно-преподавателската работа на кандидата впечатлява с разнообразието на курсовете и специалностите, в които води 5 лингвистични дисциплини из областта на съвременния български език, езиковата култура и историята на новобългарския книжовен език. Към тях следва да се прибавят и практическите занятия с чуждестранни студенти.

Кандидатът осъществява полезно обвързване на научните си занимания с учебната работа. Това се вижда от хрестоматийното по характера си учебно помагало „*История на новобългарския книжовен език. Избрани текстове*” (2016), ангажирано с научната област, визирана в заглавието. Изрично ще подчертая, че издаването на сборника с текстове от Възраждането бе твърде необходимо: след отдавна изчерпаната и труднодостъпна хрестоматия по история на новобългарския книжовен език (1977) от Л. Андрейчин и В. Попова, за студентите филолози образци от нарочно подбрани възрожденските текстове бяха труднодостъпни в академична среда. Тази липса е запълнена именно от учебното помагало на Вл. Миланов. Оценката ми за начина на представяне на текстовете е много висока. На първо място ще подчертая отличния избор на текстове, които са знакови за формирането на новобългарския книжовен език от Възраждането. Ще отбележа само, че ако в заглавието бе уточнен времевият обхват (Възраждането), изданието само би спечелило още. На второ, от позициите на преподаваща тази академична дисциплина изцяло одобрявам намерението помагалото да бъде създадено именно като учебно, което е намерило израз в добре подбраните въпроси и задачи към повечето текстове. Така полезността му става несъмнена.

Заключение: От направения преглед на научните разработки и преподавателската дейност на гл.ас. д-р Владислав Миланов се установява, че е надежден изследовател и доказал се университетски преподавател. Приносът на кандидата в науката, преподавателският му опит и учебната му дейност удовлетворяват изискванията на ЗРАС и съпътстващите го правилници. На това основание предлагам *гл.ас. д-р Владислав Миланов да бъде избран за доцент по Български език – История на българския книжовен език и езикова култура* в Софийския университет.

25.07.2016 г

Подпис:
(проф. д-р Надка Николова)